

Nr 879

Av herr Magnusson i Borås m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 108, angående bildande av ett statligt aktiebolag för bevakningstjänst m. m.

(Lika lydande med motion nr 720 i Första kammaren)

Kungl. Maj:t har i proposition nr 108 föreslagit att ett statligt aktiebolag för bevakning av statliga skyddsföremål m. m. skall bildas.

Bakgrunden till förslaget är rådande brister i nuvarande bevakningsorganisation, främst från säkerhetssynpunkt, i så måtto att enskilda vaktföretag erhåller insyn i militära anläggningar, att vaktpersonalen är av ojämn kvalitet och i många fall har bristfällig utbildning samt att bevakningen saknar enhetlig ledning. Det bör alltså konstateras, att det från början varit fråga om att effektivisera bevakningen av *militära* och icke civila skyddsföremål.

Spörsmålet om samordning och effektivisering av vissa skyddsföremål inom försvaret har behandlats av bevakningstekniska kommittén, vilken framlagt ett konkret förslag till lösning. Detta förslag har i princip biträtts av överbefälhavaren. För förslagets närmare innebörd redogöres i propositionen. Den av kommittén föreslagna lösningen kan enligt vår mening anses tillfredsställande och väl ägnad att läggas till grund för åtgärder som effektiviserar bevakningstjänsten vid de militära skyddsföremål varom är fråga.

Kungl. Maj:t har emellertid stannat för att dels utvidga kretsen av skyddsföremål till att omfatta även civila myndigheters skyddsföremål, dels föreslå inrättandet av ett statligt aktiebolag med uppgift att handha den på så sätt utvidgade bevakningstjänsten. Bolagets verksamhet enligt propositionen skall vara fullt affärsmässigt inriktad, och prissättningen på de tjänster, som bolaget utför, förutsättes bli anpassade till rådande marknadsläge.

Till stöd för den föreslagna lösningen har åberopats bl. a. behovet av konkurrens på vaktmarknaden samt möjligheten att genom avtal som träffats mellan myndigheter och det tilltänkta vaktbolaget erhålla en säkrare uppfattning om de kostnader som bevakningstjänsten medför för statsverket.

Vi kan inte med tillräcklig grad av säkerhet bedöma behovet av konkurrens från ett statligt bolag. Uppenbarligen domineras vaktmarknaden för närvarande av en enda koncern, ehuru det förtjänar påpekas att flera mindre företag i branschen dock finns. Vi kan inte heller klart bedöma i vilken utsträckning enskilda vaktbolag icke förmår att uppfylla statliga eller andra kunders krav på utbildning hos vaktpersonalen, effektivitet m. m. Staten bör dock såsom beställare och i sin egenskap av auktorisationsmyndighet ha tillfredsställande möjligheter att föreskriva kompetens och behörighet i fråga om vakttjänstens utövande ävensom att kontrollera vaktverksamheten där den

avser statliga intressen. I detta avseende har inte visats att inrättandet av ett i bevakningsfrågor oerfaret statligt vaktbolag skulle medföra någon förbättring.

Det har beräknats att bolagets presumtiva kundunderlag inom storstockholmsområdet skulle bilda ett tillräckligt ekonomiskt underlag för det statliga vaktbolaget. Vi ställer oss tveksamma härtill men konstaterar å andra sidan att planer finns på utsträckning av verksamheten till områden utanför Storstockholm. En omständighet som enligt vår uppfattning fordrar särskild observans utgör förslaget att skapa särskilda garantier för att det tilltänkta bolaget får svara för den bevakning av lokaler, som statliga myndigheter och institutioner av säkerhetsskäl är i behov av. Detta förutsättes uppenbarligen ske genom särskilda föreskrifter att myndighet inte skall få teckna eller förnya avtal med privat vaktbolag om bevakning utan att först ha sökt anlita det statliga bolaget. Att säkerhetshänsyn kräver särskild bevakning av vissa skyddsföremål, lokaler och områden är uppenbart. Vad vi i *detta sammanhang* önskar framhålla är att förbehållandet av en del av marknaden för visst vaktbolag inte kan förenas med principen om verksamhet »på affärsmässig grund».

Ytterligare en reflexion rörande bolagets förutsatta affärsmässiga drift må här anföras. Det finns anledning att ställa frågan hur det statliga bolaget kommer att förfara därest det i framtiden visar sig att underlaget för dess verksamhet blir för litet med hänsyn till de önskemål om rationalisering av driften etc. som kan uppstå. Från rent affärsmässig synpunkt bör då bolaget helt naturligt söka sig ut på den öppna marknaden. Hurudan blir i så fall bolagets konkurrenssituation jämfört med privata företags? Som tidigare påpekats har ju för det statliga bolaget i princip monopoliserats en viss sektor av vaktverksamheten. Det kan onekligen ifrågasättas om inte bolaget i praktiken blir ett monopolföretag vars prissättning blir tämligen oberoende av rådande marknadsläge. Det finns också anledning anta att en pressad konkurrenssituation för det statliga bolaget kan förorsaka »räddningsåtgärder» från riksdagens sida av i princip samma beskaffenhet som tidigare företagits beträffande andra statliga bolag.

Det kan enligt vår mening starkt sättas i fråga huruvida det kan anses från skilda synpunkter lämpligt att organisera den statliga verksamhet, varom här är fråga, i bolagsform. Vi hänvisar härvidlag till statskontorets remissyttrande. Bevakningen av de militära skyddsföremålen — vi upprepar att det är detta spörsmål som skall lösas — kräver en effektiv och samordnad ledning. Statskontoret har särskilt fäst uppmärksamheten vid de bevakningskrav som kuffförsvaret ställer. Huvudintresset är här av militärt slag och skall tillvaratagas av försvarsmakten. Denna fråga synes icke löst i det framlagda förslaget. Ansvarsfrågan — ämbetsmannaansvar och därmed sammanhängande, särskilt med ifrågavarande centrala samhällsintressen förknippade spörsmål — synes komma i väsentligt skilda lägen, därest bevak-

ningstjänsten organiseras i bolagsform eller i annan offentlig form. Samhällsintresset talar enligt vår mening för att militärmyndigheterna — såsom Bevaknings AB Securitas framhållit i sitt remissyttrande — till sig knyter i offentlig tjänst anställd bevakningspersonal, som har att arbeta under ämbets- eller tjänstemannaansvar samt i övrigt underkastad reglerna för statliga befattningshavare. Härtill kommer såsom statskontoret påpekat att de ekonomiska förutsättningarna för bolagsbildningen inte är klarlagda.

Det bör vidare uppmärksammas att med en bolagsbildning blir möjligheterna för riksdagen att utöva insyn i verksamheten enligt nuvarande — enligt vår mening felaktiga — praxis i fråga om statliga bolag ytterst begränsade, för att inte säga obefintliga.

Sammanfattningsvis vill vi såsom vår mening anföra:

att de utförda beräkningarna angående bolagets affärsmässiga drift icke är av sådan art att de bör läggas till grund för beslut om tillskapande av ett statligt vaktbolag;

att den i propositionen redovisade avsikten att reservera en del av marknaden för det statliga bolagets del inte kan läggas till grund för en på affärsmässiga grunder driven rörelse;

att det förslag till effektivisering av vakthållningen vid militära skydds-föremål som avgivits av bevakningstekniska kommittén och biträts av överbefälhavaren är i princip väl ägnat att tillgodose de krav som från militär synpunkt kan ställas på bevakningen;

att ytterligare överväganden företages beträffande utnyttjande av polispersonal i bevakningen av militära liksom av civila myndigheters skyddsobjekt och att därvid undersökes de behov av förstärkningar av polisväsendet som därigenom kan uppkomma.

Med hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte

1. avslå Kungl. Maj:ts i proposition nr 108 framlagda förslag att bilda ett statligt vaktbolag enligt i propositionen uppdragna riktlinjer,

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om nytt förslag för organiserande av bevakningsuppgifterna avseende militära skydds-föremål framläggas för riksdagen på grundval av bevakningstekniska kommitténs av ÖB biträdda förslag, varvid ytterligare överväganden måtte ske beträffande möjligheterna att utnyttja polispersonal inom ramen av ifrågavarande bevakningsuppgifter.

Stockholm den 7 april 1964

Tage Magnusson

i Borås

Lennart Stiernstedt

Eric Nelander

Jan-Ivan Nilsson

Yngve Hamrin

i Jönköping

Arne Persson

i Heden